

JORNADES

LA REALITAT DE LA IMMIGRACIÓ A MENORCA

PONÈNCIES (I)

Els dies 22 i 23 de febrer de 2008 es van celebrar a Maó unes jornades sobre la realitat de la immigració a Menorca, organitzades per la Fundació Gadeso, amb la col·laboració del Centre de Professorat, i patrocinades pel Consell Insular de Menorca. Aquestes jornades tingueren una molt bona acollida i una alta participació.

Pel seu gran interès, a continuació us oferim les ponències dels distints participants en aquestes jornades. Per la seva extensió, es troben dividides en dos blocs.

JORNADES

LA REALITAT DE LA IMMIGRACIÓ A MENORCA

MAÓ. 22 i 23 de Febrer de 2008

PONÈNCIES

(Primera part)

**ORGANITZACIÓ I
DIRECCIÓ**

PATROCINAT PER

**CONSELL INSULAR
DE MENORCA**

COL·LABORA

PROGRAMA

22 DE FEBRER

- 16:30** Lliurament de credencials
- 17:00 Inauguració de les jornades**
Hble. Sra. Joana Barceló Martí
Presidenta Consell Insular Menorca
- 17:15 Presentació de les jornades**
Sr. Antoni Tarabini-Castellani
Sociòleg. President Fundació Gadeso
- 17:30 Primera ponència**
Presentació del llibre "*La gestió de la diversitat al sistema educatiu de les Illes Balears*" i en concret a Menorca

Sr. Luis Vidaña
*Professor associat UIB.
Director de l'estudi*

Sra. Josefina Villena
*Professor Servei Ensenyament Català
Responsable de l'estudi a Menorca*
- 18:30** Descans
- 18:45 Taula rodona**
"Educació i immigració a Menorca"

Moderador: Sr. Joan Coll
Delegat d'Educació a Menorca

Participants:

- Sr. Luis Vidaña
Director de l'estudi
- Sra. Josefina Villena
Responsable estudi a Menorca
- Sr. Francesc Florit
Professor PALIC (ESO)
- Sra. Susana Mascaró
Mestra de primària
- Sra. M^o Àngels Fullana
Mestra educació especial. Equip d'atenció primerenca.
- 19:30** Debat
- 20:30** Fi de la jornada

23 DE FEBRER

- 09:30 Segona ponència**
"Menorca i els nous menorquins"

Sr. Joan Febrer Torres
Filòsof i antropòleg
- 10:30** Descans
- 10:45 Taula rodona**
"L'acollida dels nouvinguts"

Moderador: Sr. Antoni Anglada
Director Insular de Família

Participants:

- Sra. Victòria Coll
Treballadora social OFIM
- Sra. Jenina Mitjana
Mediadora cultural AJ. Maó
- Sr. Javier Bermejo
Representant Oficina Estrengeria
- Sr. Juan Cevallos
Associació Atahualpa
- 12:00** Debat
- 13:00** Cloenda

Hble. Sr. Joan Marqués Coll
Conseller Ciutadania i Família

La gestió de la diversitat al sistema educatiu de les Illes Balears

Luis Vidaña

EQUIP DE TREBALL

Coordinació per Illes:

• Mallorca	LUIS VIDAÑA FERNANDEZ	Geògraf
• Menorca	JOSEFINA VILLENA DEFEZ	Pedagoga
• Eivissa	ANTONIA TORRES BONED	Pedagoga

Equip de treball per nacionalitats:

• Bulgària	LIDIA HRISTOVA KANEVA	Professora música
• Equador	ELIANA HARO ZURITA	Sicòloga
• Marroc	ZOHRA LAAROUSSI	Mediadora
• Senegal	MATAR NIANG	Comerciant
• Xina	LAI MING	Llicenciada en Art

Equip de recerca i col·laboradors:

• SÍLVIA CLEMENTE LAPENA	Mestra
• JOAN RADO FERRANDO	Mestre
• DIANA ROTENBERG	Sicopedagoga
• M.F.Cañellas Mayrata	Pedagoga
• Jesús Estàn Comino	Mestre
• Andreu Grimalt Rosselló	Sociòleg
• Pilar Loureiro Campos	Mestra
• Carmen Martínez Canto	Ssicòloga
• Mònica Pinteño Jaume	Sicopedagoga
• Mireia Ralló Mon	Mestra
• Ana Ronda Cañaveras	Psicòloga

TEMPORALITZACIÓ

Curs 2005/2006:

- Establiment pautes metodològiques
- Elaboració d'instruments del treball
- Estudi pilot: Població **Equatoriana i Marroqui** (MALLORCA)

Curs 2006/2007:

- Extensió de l'estudi al conjunt balear: MALLORCA, MENORCA I EIVISSA.
- Ampliació de la població d'estudi a les nacionalitats:
Britànica; Senegalesa; Bulgàra i Xina.

Curs 2007/2008:

- Elaboració de les conclusions i propostes.
- Publicació del llibre “La gestió de la diversitat al sistema educatiu de les Illes Balears”

PRINCIPIS METODOLÒGICS

- CONTRAPOSAR la visió de la integració escolar:

CENTRES ↔ FAMÍLIES I ALUMNAT

- ARRIBAR al punt de vista de les 6 nacionalitats estrangeres (TIPUS) a partir de mediadors qualificats
- ENFOCAMENT INSULAR de l'estudi

ENTREVISTES ALS CENTRES

BLOC 1

RENDIMENT ESCOLAR
ABSENTISME ESCOLAR
ABANDONAMENT ESCOLAR
ACTITUDS DAVANT EL MÓN ESCOLAR:

Interès
Concentració
Comprensió
Comunicació
Sociabilitat

BLOC 2

SOCIABILITAT (I): PROFESSORAT
SOCIABILITAT (II): ALUMNAT
PARTICIPACIÓ (I): ACTIVITATS ESCOLARS
PARTICIPACIÓ (II): ACTIVITATS EXTRA-ESCOLARS
PARTICIPACIÓ DELS PARES I MARES (I): NIVELL ORGÀNIC
PARTICIPACIÓ DELS PARES I MARES (II): NIVELL RELACIONAL

COMENTARIS: REALITAT I NECESSITATS

ENTREVISTES A LES FAMÍLIES

DADES FAMILIARS GENERALS

- A) **EL PROCÉS MIGRATORI DELS NINS/NINES**
- B) **ELS FILLS/ES A LES ESCOLES I INSTITUTS.**
- C) **ELS FILLS/ES EN EL CONTEXT FAMILIAR**
- D) **ELS NINS/NINES A L'ENTORN PRÒXIM.**

ENTREVISTES A L'ALUMNAT

- 1.- RESULTATS ACADÈMICS**
- 2.- TREBALL O ESTUDI**
- 3.- DIFICULTATS FUTURES**
- 4.- EXPERIÈNCIA MIGRATÒRIA I ESCOLAR**
- 5.- SENTIMENTS DE PERTINENÇA**
- 6.- EXPECTATIVES FAMILIARS**
- 7.- OPINIÓ SOBRE LA INTEGRACIÓ A LES ILLES**
- 8.- TEMPS D'OCI**

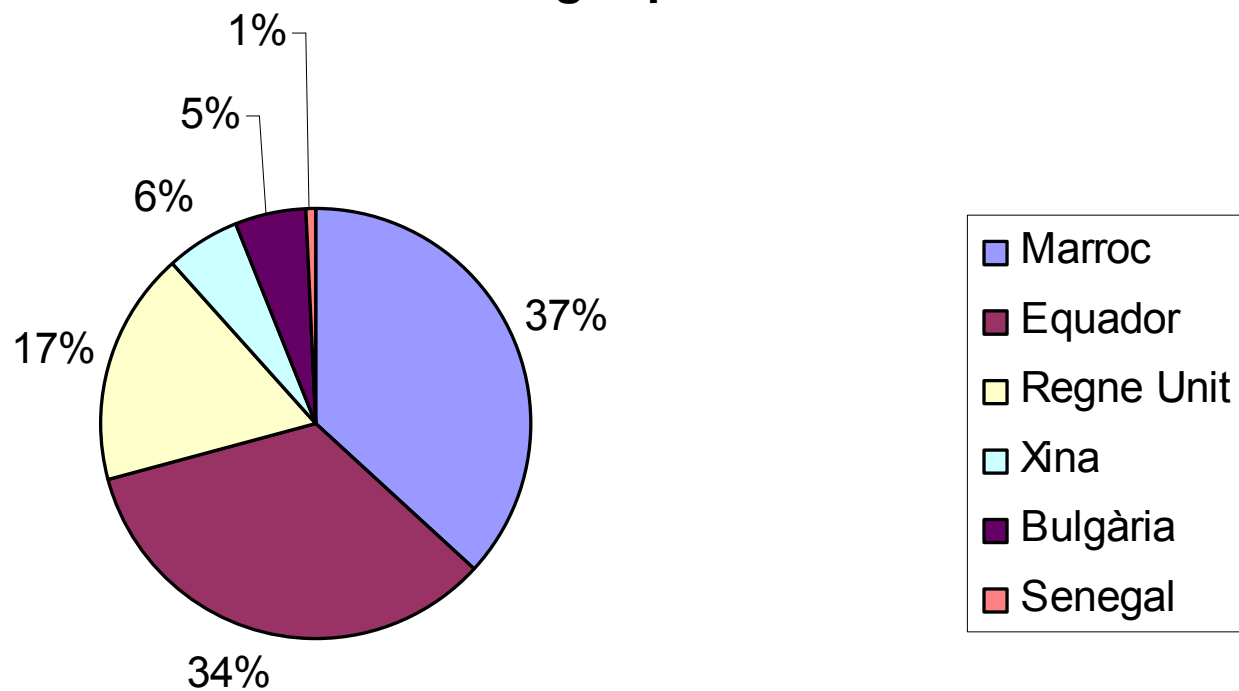
DADES ESTADÍSTIQUES

Alumnat Curs 2005-2006

País	Balears
Marroc	3050
Equador	2789
Regne Unit	1439
Xina	463
Bulgària	316
Senegal	78

DADES ESTADÍSTIQUES

Distribució d'alumnat estranger per nacionalitats

PRINCIPALS APORTACIONS CENTRES (I)

- Desconeixement de l'alumnat estranger
- Manca de formació del professorat
- Increment ràtios i concentració per nacionalitat
- Manca de recursos didàctics, metodològics, humans
- Model assimilador “interculturalitat”
- Rendiment escolar inferior a l'autòcton:
 - Dificultats lingüístiques
 - Temps d'incorporació al sistema educatiu
 - Millors a Primària que a ESO
 - Compensació curricular amb una actitud i comportament bons
 - Paper de la família

PRINCIPALS APORTACIONS CENTRES (II)

- Absentisme: Normalitat / Canvi domicili-vacances
- Abandonament escolar: Procés migratori
- Actituds: Bones/ Dificultats lingüístiques i de nivell/Agrupació per nacionalitat
- Sociabilitat: Molt bona amb el professorat
- Sociabilitat: Agrupació per nacionalitats/ afinitats caràcter
- Participació a les activitats escolars: Normalitat
- Participació a les activitats extraescolars: Mínima/Dificultats econòmiques i per mentalitat.
- Participació dels pares i mares (orgànic i relacional):
Mínim

ASPIRACIONS DE L'ALUMNAT ADOLESCENT

- Resultats en funció del temps d'incorporació i del domini lingüístic
- Interès con a recurs per compensar el nivell acadèmic
- Bona relació amb el professorat i poca interacció amb el grup d'iguals d'altres nacionalitats
- Expectatives laborals
- Formació i promoció personal i professional
- Nivell de disciplina baix
- Sentiment de pertinença al país d'origen
- Expectatives familiars
- Oci: família i companys de nacionalitat

CONCLUSIONS EN RELACIÓ A LES FAMÍLIES ESTRANGERES(I)

- Necessitat de millorar la participació a tots els nivells.
- Desconeixement del funcionament del sistema educatiu per part de les famílies estrangeres.
- Desconeixement per part dels centres dels sistemes educatius de procedència.
- Actitud de gratitud cap a l'escola i el professorat.
- Valoració del suport individualitzat i en petit grup.
- Sistemes socials de procedència més tradicionals/conservadors: més autoritat.
- Correlació entre el nivell d'estudis de la família i l'adaptació al món escolar per part dels fills.

CONCLUSIONS EN RELACIÓ A LES FAMÍLIES ESTRANGERES (II)

- Mobilitat familiar i de l'alumnat.
- Malgrat les situacions de xoc cultural, les respostes solen ésser sensates i coherents.
- Necessitat d'una major relació intercultural entre les famílies.
- Afavorir la implicació a les associacions (AMIPES)
- La desigual distribució de l'alumnat (públic i privat) dificulta la cohesió social.
- Motivacions de la poca participació a les activitats extraescolars i complementàries.

REIVINDICACIONS DE LES FAMÍLIES

- Grau de satisfacció elevat de l'escola balear
- Desconeixement del sistema educatiu
- Poca participació orgànica i relacional amb l'escola
- Confiança en l'educació com a mecanisme de promoció
- Mediació escolar dels fills/es
- Català
- Manca d'un xarxa familiar de suport
- Dificultats laborals i econòmiques
- Menor autoritarisme del professorat
- Certs casos de xoc cultural

CONCLUSIONS GENERALS

- 1.- Importància de conèixer l'opinió dels immigrants (necessitats, sentiments, demandes, etc.)**
- 2.- La necessitat de resoldre molts problemes i mancances provocades per la presència d'alumnat estranger.**
- 3.- Obrir el camí cap a un major coneixement i comunicació mutu: Interculturalitat**

MOLTES GRÀCIES

A TOTS ELS CENTRES COLLABORADORS

A TOT L'EQUIP DE REALITZACIÓ

CONSELLERIES: IMMIGRACIÓ I EDUCACIÓ

**Josefina Villena Defez: Professora del Servei d'Ensenyament de Català.
Responsable de l'estudi a Menorca.**

PRESENTACIÓ

1. El treball d'investigació s'ha centrat fonamentalment en una idea que podem representar-la en aquesta fotografia de na Teresa Santacana, en un **“Joc de miralls”**: mirar-nos, observar-nos a través de la mirada dels altres, dels que no són d'aquí, dels que acaben d'arribar. La percepció del medi escolar per part dels alumnes immigrants i les seves famílies. I, a través d'aquesta percepció, d'aquest reflex, com els miram noltros, els professors. Les dades estadístiques parlen per si mateixes: Un 14% d'alumnat immigrant, una de les xifres més altes de tot l'Estat, un creixement molt significatiu que fa necessària la incorporació de mesures d'inclusió reals per a la cohesió social.
- Voldria agrair en primer lloc a la Fundació Gadeso, especialment al seu president, Sr. Toni Tarabini, la possibilitat de la realització d'aquest treball de camp que m'ha mostrat d'una forma palpable, la realitat educativa en relació als alumnes immigrants de la nostra illa.
 - Al professor Luis Vidaña, director del projecte d'investigació.
 - A la Delegació Territorial de la Conselleria d'Educació, en especial a na Sara Prieto, que és la persona que cada curs confecciona el document “Dossier dels alumnes immigrants” de Menorca, des del qual s'han extret les dades quantitatives.
 - Al CEP de Menorca, en especial al seu director, n'Alberto Navarro, facilitant la part logística.
 - Als centres educatius per la bona predisposició mostrada en tot el procés, a les famílies entrevistades i principalment als alumnes, protagonistes de la investigació.

2. En què va consistir la meva feina?

L'objectiu central va ser estudiar i detectar necessitats i obstacles per assolir una integració plena dels nouvinguts a les nostres illes a partir de la primera institució social: l'escola..

Vaig utilitzar la tècnica de l'**entrevista** personal, aplicant uns **qüestionaris** prèviament dissenyats, per fer una recollida de dades per poder captar aquestes mirades abans esmentades. Vaig mantenir entrevistes amb tres agents socials, tres grups de persones que representaven tres universos autònoms relacionats entre si:

Alumnes, - en aquest cas d'ESO -; **Famílies** – majoritàriament es van presentar mares - i **equips directius** de 8 centres escolars d'educació infantil, primària i secundària, de titularitat pública i concertada de quatre municipis: Sant Lluís, Maó, Alaior i Ciutadella.

Els aspectes que més van cridar l'atenció és la gran diversitat que van presentar tots ells, no tan sols els alumnes i les seves famílies degut als seus trets culturals, sinó també la gran diversitat existent entre el professorat i els centres educatius sobre la realitat educativa actual .

La investigació es va centrar en quatre comunitats de persones immigrades:

- Procedència subsahariana: Senegal i Guinea Equatorial.
- Procedència de països de l'est: Rumania i Bulgària.
- Procedència anglesa.
- Procedència xinesa.

No parlarem de les singularitats que van presentar les diferents comunitats de persones, que són moltes - principalment quan es tracta de països empobrits ó països desenvolupats - sinó dels aspectes en comú que vam trobar amb aquesta recerca.

3. Mirada dels adolescents immigrants. Conclusions.

- Tots els adolescents immigrants entrevistats volen integrar-se ràpidament dins el seu grup d'iguals autòctons però, no volen perdre les seves arrels originals. Es senten d'aquí i d'allà. Es mouen constantment en aquesta “identitat escindida”.
- Troben moltes diferències entre l'estil d'ensenyament d'aquí i d'allà, sobre tot en relació a la forma d'ensenyar les matemàtiques. Tots ells afirmen que en els seus països hi ha més rigor acadèmic, en el sentit de més rigidesa i més exigència a tots els nivells.

- Fan una molt bona valoració de tot el professorat d'aquí. El consideren més proper, més flexible i afectuós i més interessat en el seu procés individual; el concepte del què s'entén per “autoritat” del professor, n'és molt diferent.
- Els hi preocupa molt la seva situació social, la seva socialització, no tant la seva situació escolar – una n'és una conseqüència de s'altra -. Troben dificultats d'inclusió amb els grups d'adolescents autòctons. En aquest sentit, manifesten que els esports en general són una bona eina d'integració social.
- Consideren els idiomes locals com un fort entrebanc que els situa en una posició de desavantatge en relació als seus companys autòctons. Demanen més ajudes en horari escolar i extraescolar per aprendre els idiomes vehiculars d'ensenyament.
- Tots ells afirmen que han vingut perquè són conscients que els seus pares volen una vida millor per a ells.

4. Mirada de les famílies immigrades

- Hi ha coincidència en la bona valoració que fan sobre el professorat de totes ses etapes educatives, el veuen com a més proper als seus fills utilitzant un enfocament més individualitzat però, amb menys poder d'autoritat i més susceptible de “manca de respecte” per part dels alumnes.
- Troben moltes diferències educatives en la inculcació de valors, respecte, bons modals, nul·la diferenciació entre llenguatge formal i llenguatge col·loquial i diferent concepte de la disciplina.
- Consideren que es demanen massa llibres de text i que la facilitat en la utilització de tanta tecnologia – Internet, mòbils, *play station*, *messenger* ...s'ha produït en detriment de sa lectura i capacitat de concentració.
- No es senten capacitats per ajudar als seus fills en els deures i estudis en general, per la dificultat idiomàtica i per no sentir-se suficientment preparats en relació al currículum espanyol. Les seves expectatives i el seu nivell d'integració cultural i lingüístic a la nostra societat, resultarà determinant en el rendiment escolar dels seus fills.
- Diuen que no participen en la vida del centre per varies raons:
 - Per manca de temps dedicat a fer feina intensivament – pare i mare – i la inexistència del suport d'una xarxa familiar de suport, com es pot comprovar en el cas de les famílies autòctones.

- No saben com trobar canals de participació adients. Consideren ses llengües locals com a un fort entrebanc que impedeix una bona comunicació entre ells i els centres. Les reunions de pares diuen que no estan pensades per a les seves característiques i necessitats. Troben a faltar activitats concretes de participació dins la vida dels centres.
- Demanen:
 - Que al moment d’avaluar el rendiment dels seus fills es tingui en compte el dèficit idiomàtic, el desarrelament, el dol migratori, la qual cosa provoca desfasament curricular i davallada del rendiment escolar.
 - Als companys dels seus fills que no hi hagi discriminació entre “els d’aquí” i “els de fora”; a vegades als seus fills els hi han cridat *guiris*. (els pares em demanaven què vol dir aquesta paraula)
 - Major reconeixement de les cultures i els idiomes d’origen a l’aula dels seus fills.

Tots ells afirmen que han vingut cercant una vida millor per als seus fills.

5. Mirada dels professors.

Entre el nostre professorat es fa palesa una gran diversitat. Estereotips més freqüents:

- El que està molt sensibilitzat davant aquesta temàtica i té moltes iniciatives però, no té recursos per fer-la extensiva a la resta del claustre. Per tant, es troba tot sol.
- El que es sent sobrepasat per la situació – la gran majoria – davant l’enorme diversitat i pensa que no dóna a bast. Fa el que pot.
- El que crea, imagina, utilitza el sentit comú, ses noves tecnologies, ses noves metodologies, assisteix a cursos de formació ... però, no es sent suficientment recolzat. Síndrome del professor “cremat”.
- Conclusió: El professorat necessita més suport, més recursos per tirar endavant amb la diversitat actual.

Durant aquests darrers cursos escolars s’ha detectat:

- Augment de ses ràtios per classes a totes les etapes educatives.
- Saturació dels centres escolars: manca d’espais físics en els centres per dur a terme el tipus d’agrupament cooperatiu, heterogeni, flexible, que indiquen ses noves metodologies dins l’aula.

JORNADES: “La realitat de la immigració a Menorca”

Maó, 22 i 23 de febrer de 2008

- Que el professorat de suport a la diversitat – AD – ó d’aula d’acollida - PALIC -requereix una formació específica inicial i demana una especialitat als plans d’estudi de Magisteri.
- Una manca d’accés a cursos post – grau a través de l’extensió universitària de la UIB ó possibilitats de formació a distància per adquirir competència intercultural.
- Es necessita més formació permanent de qualitat en relació a la interculturalitat: Cursos, conferències, seminaris i jornades com aquestes, contextualitzada a la nostra realitat illenca.
- La necessitat d’establir criteris d’escolarització simètrics entre centres públics i concertats
- Necessitam superar el model de dèficit: entendre que el dèficit lingüístic i cultural no vol dir dèficit cognitiu.
- Hem de fer un major reconeixement del plurilingüisme i la polietnicitat com a factors enriquidors a la nostra societat amb l’eix central de la llengua de les illes.
- Els valors i els principis de l’escola intercultural han de tenir una presència efectiva en els centres, així com l’adopció dels principis d’escola inclusiva.

CONSELL INSULAR DE MENORCA

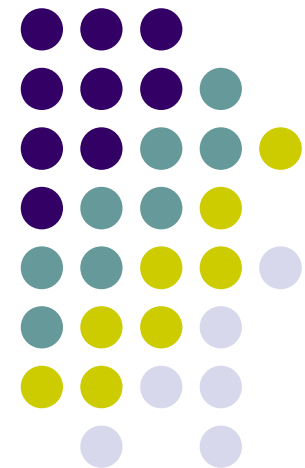
Servici de Formació Permanent del Professorat
Centre de Professorat de Menorca
Des Balmes

Jornades

“Una aproximació a la realitat educativa de la immigració a Menorca”

La conquesta de la igualtat
Foto07

Josefina Villena

Treball d'investigació

- Alumnes
- Famílies
- Professors

- Senegal i Guinea Equatorial
- Rumania i Bulgària
- Regne Unit
- Xina

Mirada dels adolescents

- Ràpida integració a la nostra societat
- Diferències d'estil d'ensenyament
- Bona imatge dels professors
- Preocupats per la seva socialització
- Idiomes locals viscuts com a “desavantatges”
- No defraudar els seus pares

Mirada de les famílies

Bona consideració del professorat

- Diferències acadèmiques significatives
- Massa llibres de text
- Es senten incapacitats per ajudar els seus fills
- No saben com participar en els centres

Demanen

- Avaluació d'acord amb la situació actual
- La no consideració de *guiris* permanents
- Més reconeixement cultural a l'aula
- Classes de català, castellà, informàtica ...dins els centres educatius

Mirada del professorat

- Tipologia
- El que es troba tot sol
- El que “fa el que pot”
- El que es sent “cremat” ...
- El sentiment generalitzat és d’incertesa generalitzada

Detecció de necessitats

- Augment de ràtios escolars
- Saturació dels centres escolars
- Actualització de la normativa vigent
- Major reconeixement del professorat d'AD
- Accés a cursos d'especialització
- Formació permanent contextualitzada
- Necessitat d'establir criteris d'escolarització simètrics

Necessitam apostar per

- Model d'oportunitats per a tots i superar el model de dèficit - de compensació –
- Un reconeixement del plurilingüisme i la polietnicitat
- L'eix vertebrador de la llengua de les illes
- L'escola intercultural i l'escola inclusiva
- Una educació pública de qualitat per a tothom

Joan Coll: Delegat d'Educació a Menorca

Si analitzem quins són els fenòmens que més han trastocat la dinàmica del món escolar els darrers anys, ens adonem dels esforços que han hagut de fer els i les professionals de l'educació per adaptar-se a uns reptes que fa només dues dècades eren gairebé impensables.

Entre d'altres hauríem de destacar l'auge de les noves tecnologies de la informació i la comunicació: els primers ordinadors, impressores, fotocopiadores (encara record quan empràvem la impremta Freinet), telèfons mòbils, etc. Evidentment que el canvi més important a nivell qualitatiu i quantitatiu l'ha marcat la xarxa d' internet, amb tota la seva influència en el món del coneixement i amb el que suposa de canvis en la concepció de l'aprenentatge i de l'autoaprenentatge, de selecció de continguts útils entre milions de pàgines que ens ofereixen de manera immediata informació sobre qualsevol tema que sigui del nostre interès, de facilitat per comunicar-nos amb qualsevol punt de la Terra...

Un altre dels canvis significatius ha estat el de la tipologia de les famílies. Hem passat d'una majoria molt gran de famílies que podríem qualificar de estàndards (pare, mare i fills comuns) a una gran diversitat de tipus de situacions familiars: monoparentals, famílies reconstituïdes, filllets i filllets amb dues cases, infants adoptats, fills de diferents famílies que ara viuen junts, filllets “clauer”...

El fenomen de la mobilitat entre pobles i cultures és un altre dels aspectes claus a l'hora d'analitzar la situació actual del nostre sistema educatiu. En un món en vies de globalització, de minimització de les distàncies i de les fronteres, davant d'una demanda de mà d'obra extraordinària, moguda sobretot per la construcció i el turisme, s'ha originat un moviment migratori que fins fa pocs anys era gairebé imprevisible.

Els i les professionals de l'educació han sabut adaptar-se a la majoria d'aquests nous reptes i necessitats, moltes vegades d'una manera autodidacta, d'altres amb l'impuls de l'administració, a través dels centres de professors, altre vegades han estat entitats diverses – Mrpm, sindicats, etc. – les que han promogut la formació necessària.

Però tenim mancances. Pel que fa al fenomen migratori, motiu d'aquestes jornades, encara no podem, o no sabem, respondre de la manera més eficient i ràpida a les necessitats que suposen les noves incorporacions: massificació de centres i de ràtios, noves metodologies, organització de centres flexible i dinàmica, personal qualificat, acolliment i integració lingüística, cultural i social dels nous alumnes i les seves famílies, etc. La multiculturalitat és un repte i és una oportunitat d'enriquiment mutu.

JORNADES: “La realitat de la immigració a Menorca”

Maó, 22 i 23 de febrer de 2008

Per xerrar del que suposa el fenomen de la immigració en el món educatiu, comptarem avui amb la presència d'un grup de professionals que, cadascú des del seu àmbit, es relaciona amb l'alumnat immigrant.

Esperam que de la seva experiència i de les qüestions i aportacions que en facin tots Vostès, en puguem aprendre una mica més.

Primera pregunta genèrica (i doble):

- Consideres que és adequada la resposta que des del món educatiu, i des del teu lloc de treball, es dóna al fenomen de la immigració?

CONSELL INSULAR DE MENORCA

**Josefina Villena Defez: Professora del Servei d’Ensenyament de Català.
Responsable de l’estudi a Menorca.**

La meva intervenció serà simplement convidar a la realització d’un exercici de memòria de la nostra trajectòria com a professors / mestres / professionals / persones, en relació a la acollida dels nous, per comprovar:

- La gran complexitat del fenomen que estem abordant.
- La diversitat d’experiències. La diversitat entre el professorat.
- El fet de que tots estem implicats: professors tutors, professors de suport, orientadors, personal administratiu ... a tots els nivells: acadèmic, ideològic, emocional ...

En el meu cas personal, vaig iniciar-me en aquesta temàtica com a professora de PT, en un centre d’integració preferent d’alumnes motòrics en el qual i des de sempre, estaven escolaritzats alumnes que no eren d’aquí: andalusos i anglesos. El gran repte en aquells moments era abordar la integració de totes les discapacitats dins els centres ordinaris. El procés d’integració d’aquests alumnes afortunadament, ja estava en fase de consolidació.

Dins aquest panorama i corrent l’any 97 - fa solament 10 anys - mai ens haguéssim imaginat la irrupció d’alumnes de tantes procedències diverses ... fins que van arribar quatre germanets del Marroc amb un gran somriure als llavis, però sense parlar una sola paraula, ni ells de la nostra llengua, ni noltros del seu idioma.

Amb molta improvisació però amb bona voluntat i entusiasme, van preparar materials i activitats per poder tirar endavant. Es va presentar un altre repte: **la diversitat cultural**.

Quines coses han canviat ?

Des d’aquell moment i fins ara, el “goteig” d’alumnes procedents dels quatre punts cardinals, principalment de l’est i del sud, ha estat constant i va suposar un gran esforç per part del professorat.

Ara tenim un **marc legal**:

- Ordre del Conseller d’Educació i Cultura de dia 14 de juny de 2002, per la qual es regula el PALIC, que és el document – base per fer l’acolliment.

- Tenim el document sobre Orientacions per a l’elaboració del PALIC, vigent des del curs 02-03. Es tracta d’un document que ens va servir molt però que pensam que s’hauria de renovar i actualitzar constantment igual que els documents de la pàgina Weib.
- Ha canviat la nostra percepció sobre les cultures: no les consideram estàtiques, sinó canviants.
- Al poc temps de ser-hi aquí els fillets perden s’etiqueta de la nacionalitat, per passar a ser un més d’aquí.

Necessitam un **marc teòric més ampli**, i contextualitzat a la nostra realitat, des del qual planificar les nostres actuacions a nivell autonòmic, de cada illa, de centre i d’aula. Coneixem diferents models aplicats a altres països que no han funcionat: el model assimilacionista, el relativista, de fusió cultural ... la majoria de noltros pensam que hauríem d’optar pel model intercultural, acceptant l’evolució de les cultures i els processos d’influència dels pobles en contacte. Però dins aquest model, necessitam saber què és **el què s’ha de fer** i què **no s’ha de fer**.

Dins la meva actuació actual als centres, he de ressaltar la tasca heroica del professorat de totes les etapes educatives. Cada etapa presenta unes característiques particulars. S’ha de desmitificar el fet que sigui més “fàcil” la inclusió d’alumnes d’educació infantil (0-6 anys) que la dels nivells posteriors. Cada etapa té unes necessitats diferents i en cada una es poden comprovar diferents manifestacions del desarrelament i del dol migratori que presenten aquestes persones.

Què ha significat per a tots noltros aquesta nova realitat?

- Un nou abordatge de la diversitat: la **diversitat cultural**, i un nou abordatge de la **diversitat lingüística**.
- Cercar noves estratègies metodològiques dins sa classe, ja que la peculiaritat de la diversitat s’ha fet cada vegada més complexa.
- La necessitat d’adquirir com a professionals una nova eina: la **competència intercultural** a través de la formació permanent.
- Enriquir-nos tots i emprar la EMPATIA com a actitud.

Francesc Florit Nin: Professor PALIC (ESO)

EINA de la nova educació

Cada moment històric ha assignat unes funcions determinades a l'educació formal i de prioritats a instruir a la institució escolar. Aprendre a llegir, escriure i comptar era en tres paraules el que bàsicament s'atenia en l'escola del passat. En l'escola de l'actualitat les funcions assignades s'han ampliat enormement fins al punt del col·lapse. Els reptes d'ara, els d'una societat cada cop més complexa, en la nova perspectiva educativa es centren en l'aprenentatge de la convivència, a aprendre a ser i a aprendre a viure amb els altres.

El marc social actual ve marcat pels fenòmens de la mundialització, l'augment de les desigualtats socials i territorials, la irrupció de les tecnologies de la informació i la comunicació, l'explosió de la recerca científica, la bretxa digital, les noves formes de grups familiars i una gran mobilitat planetària en migracions. Tot plegat genera una profunda crisi i un canvi radical de paradigmes que provoquen una gran incertesa en el món educatiu. Aquestes noves realitats cominen a cercar també noves respostes. Cal per tant indagar les referències que ens ajudin a veure-hi més i millor, malgrat que Ferlosio va pronosticar allò de “vendrán más años malos y nos haran más ciegos”, perquè si hi ha alguna cosa que defineix l'educació durant tota la seva història és la de la voluntat de futur o la de l'obligat optimisme.

Quines són aquestes referències? Les de les noves ciutadanes que hauran d'aprendre a reinventar la democràcia, a practicar la solidaritat, a assentar la igualtat en una educació intercultural i medioambiental. Es tracta per tant d'una educació que va més enllà de la instrucció i que va més enllà de l'escola. En aquesta panorama, a Menorca es crea EINA, Equip d'Interculturalitat, la Normalització i l'Acollida, un servei de suport al professorat i als centres depenent de la Direcció general d'administració educativa de la Conselleria d'Educació i Cultura. EINA vol ser una eina per als tres eixos que li donen nom amb el repte de preservar la identitat en la diversitat amb la confluència de diferències i diàleg entre cultures. Tot i que és un equip petit format per dos professionals, l'equip menorquí es proposa de treballar en un sentit ampli: la dimensió intercultural implica la doble via de normalitzar la llengua catalana per un costat i l'acolliment d'alumnat nouvingut per l'altra. EINA es coordina amb el Servei d'Ensenyament del Català .

EINA es vol contribuir als tres paràmetres essencials de l'educació actual: **la identitat, l'equitat i la diversitat**. L'educació ha de tenir com un dels seus principals objectius la de sensibilitzar sobre el sentit de pertinença a la comunitat des d'una visió àmplia i plural. Així és important el treball en el tractament de llengües i en la necessitat de normalitzar la llengua catalana com

a llengua vehicular de l'ensenyament amb el propòsit que tot alumne domini les dues llengües oficials de les Balears, català i castellà. L'equitat és també objectiu essencial per donar oportunitats a tots els alumnes siguin d'on siguin i la integració d'alumnes nouvinguts és un dels reptes actuals. Finalment, la diversitat lingüística i cultural dels centres docents fa necessària una actuació encaminada a impulsar la interculturalitat. Els continguts interculturals són indispensables per a una educació integradora, inclusiva i respectuosa.

El context sociocultural a Menorca, com a la resta de les Illes Balears, es caracteritza per un augment molt considerable de població immigrada. Aquesta nova ciutadania ha portat ensems un nou alumnat als centres escolars. Les característiques d'aquesta nova població escolar fa imprescindible una actuació educativa específica. Actualment a Menorca hi ha uns percentatges d'alumnat estranger com les següents: Educació infantil 10.43%, Educació primària 13.53%, ESO 12.43%, Postobligatòria 6.46%. En xifres absolutes hem tingut en total 1542 alumnes immigrants. La procedència d'aquest alumnat és molt diversa. Tanmateix cal destacar que els alumnes equatorians (20.82%), els britànics (15.50%) i els marroquins (14.12%) són els majoritaris. En la totalitat de Menorca hi ha 48 nacionalitats. Tanmateix no tenim dades respecte a les llengües parlades. Per població, Alaior i Maó –la zona de llevant- tenen 13.38% i 12.62% d'alumnat estranger respectivament. Mentre que a la zona de ponent, Ciutadella i Ferreries representen el 7.10% i el 6.37%.

El fenomen ha donat lloc a situacions que necessiten un tractament específic perquè es tracta d'alumnes que desconeixen la llengua vehicular de l'ensenyament, el català o bé desconeixen les dues llengües oficials, català i castellà. Per aquest motiu l'equip EINA de Menorca treballa com a suport als centres que concentren més alumnat estranger per introduir metodologies didàctiques en aprenentatge del català com a segona llengua. Tanmateix aquest eix d'actuació fonamental no tindria sentit si no anés acompanyat també de les altres dues línies, la normalització de la llengua a l'àmbit escolar perquè esdevengui la llengua comuna de cohesió per un costat i per l'altre les activitats d'una educació intercultural, és a dir, d'un enfocament en el qual tota la diversitat sigui acollida. Tota aquest nou panorama educatiu fa imprescindible una actuació que tenguem en compte la diversitat humana, lingüística i cultural d'aquest alumnat.

En concret EINA treballa en unes línies d'intervenció com són l'elaboració/modificació/revisió de Programa Intercultural de centre, un Programa específic d'incorporació de la interculturalitat o actuacions sobre actituds lingüístiques i prejudicis. Respecte la Normalització en alguns casos cal la revisió del Projecte Lingüístic, pensar un Pla pel foment de l'ús del català, el Programa de voluntariat lingüístic, l'anàlisi sociolingüística de l'alumnat o simplement la recerca de materials didàctics. En l'acollida d'alumnat nouvingut s'ajuda en l'elaboració/ revisió del PALIC, la instauració d'un Pla Inicial d'Acollida, l'organització de l'aula, la creació d'un Fons de recursos i també les adaptacions curriculars per a alumnes nouvinguts.

En definitiva EINA dona suport al professorat en la tasca d'atenció als alumnes nous, que és en si una atenció a la diversitat lingüística i cultural de tot l'alumnat, i assessora sobre l'ús del català com a llengua vehicular i de cohesió. La difusió de material didàctic, experiències i programes així com la revisió de la documentació relativa a Normalització Lingüística, Acollida i Interculturalitat formen part també de la seva escomesa.

Propostes des d'EINA.

Els reptes i els problemes

- Manca de planificació del fenomen migratori
- Les oficines d'escolarització es limita a assignar una plaça escolar segons l'edat i prou.
- Una actitud més positiva de lleialtat a la llengua pròpia.
- Professorat no preparat per actuar en la nova situació
- Manca de formació específica del professorat.
- Dotació de programes pedagògics per a la interculturalitat
- Distribució desequilibrada dels alumnes nous entre centres públics i els concertats i privats.
- Elaboració de materials específics d'atenció als nous.

Les propostes

Per a l'administració

- Una Oficina d'Escolarització que compti amb personal docent que s'encarregui d'elaborar informes pertinents de cada nova incorporació: nivell d'escolarització, expedient acadèmic, llengües, situació familiar, etc.
- Crear ajudes específiques per a famílies immigrants, i que no suposin cap minva en les altres ajudes a la població (bosses de material escolar, banc de llibres de text ...) quan la situació econòmica familiar ho demani.
- Reserva de places a tots els centres sostinguts amb fons públics per a una distribució més equitativa dels alumnes immigrants.

- Crear una instància de coordinació entre les diverses administracions que atenen immigrants: ajuntaments, escoles, ONGs, associacions d'immigrants, apimas
- Elaborar una base de dades d'accés públic sobre la situació de la immigració escolar.
- Crear una millor oferta d'ensenyament de llengües d'origen
- Aprovació d'una nova normativa educativa que aprofundeixi l'ordre de 14 de juny de 2002.

Per als centres educatius

- Més temps per a tractar el nou alumnat, amb més hores per al professorat per coordinar-se i preparar les classes.
- Revisar els documents de centre PEC, PCC, PLC perquè incorporin els principis de la interculturalitat.
- Crear una tutoria específica per a alumnes nous.
- Incorporar un delegat de nous a la junta de delegats d'alumnes.
- Promoure actituds positives de foment i ús de la llengua catalana.
- Fer efectius els principis democràtics a l'escola.
- Planificar i executar un Pla d'Interculturalitat de centre.
- Crear un fons documental sobre la diversitat lingüística i cultural del centre.
- Articular intercanvis escolars amb països dels alumnes immigrants.
- Generalitzar la mediació de conflictes i ampliar-la a la interculturalitat.
- Posar en marxa els programes d'apadrinament entre alumnes.
- Promoure activitats extraescolars d'interacció amb els alumnes autòctons i els nous.
- Posar en marxa Plans d'Entorn, que com a Catalunya, són eines de cohesió social entre la diversitat dels ciutadans que han d'aprendre a conviure, i ho fan a través de la relació intercultural dels pares i mares de l'escola amb l'eix vertebrador de la llengua i la cultura del país d'acollida.

Per al professorat

- Elaborar material didàctic, dotar les aules.
- Introduir metodologies didàctiques més inclusives, amb treballs cooperatius.
- Elaborar adaptacions curriculars ajustades a les necessitats i les capacitats dels alumnes nouvinguts.
- Ús de les TICs com a eina de contacte intercultural i d'aproximació a les llengües i cultures de l'alumnat.
- Fer visible la diversitat de l'aula a la pràctica docent.
- Formació continuada en acollida i interculturalitat així com en programes d'immersió lingüística.

Susana Mascaró: Mestra de Primària

➤ **Presentació experiència educativa**

La meva exposició està basada en l'experiència novícia d'una mestra i Cap d'Estudis que, juntament, amb un equip de mestres, companys i companyes de fatigues, hem compartit, viscut, vetllat,.. per una escola millor, acceptant la diversitat com un enriquiment social i educatiu.

- Diferències viscudes des que som estudiant i que vaig començar a treballar com a mestra: nova realitat, la diversitat cultural a Maó. Allau d'immigració, goteix constant, ratios elevades.
- Trajectòria professional
- L'escola Antoni Juan Alemany, un repte i una aventura.

➤ **Característiques del centre:**

- **Alumnat.** Diversitat entre l'alumnat: presència d'alumnat de procedència immigrada, al voltant d'un 50%. Excés de nivells de competències curriculars.
- **Professorat** . Es caracteritza per una diversitat entre el professorat i una manca d'estabilitat.
- **Família/entorn:** característiques de l'entorn, de la barriada, diferència d'implicació entre les famílies autòctones i les immigrades, participació de les famílies en les diferents activitats de la comunitat educativa . el repartiment de les funcions socialitzadores entre escola i família estan en crisi, la família educa i el centre educa, confusió?, ...

➤ **Necessitat d'un projecte educatiu adaptat a l'escola que volem:**

El sistema educatiu i cultural no pot deslligar-se de la societat on s'inserta. La diversitat de l'escola no s'ha d'intentar solucionar perquè és el mateix que la societat en la que vivim. Cal idò, aquesta diversitat requereix mesures globals, no només l'augment de suports, sinó una nova filosofia d'escola.

▪ **Modalitat de suport.**

Ens plantejem com a centre educatiu i com a mestres, un objectiu clar: perseguim que l'escola sigui un lloc on tothom pugui desenvolupar plenament les seves capacitats. Partint d'aquesta premissa, ens plantejem un canvi, una nova visió del suport, caracteritzada per:

- Optimització dels recursos humans. Major atenció a tot l'alumnat
- Importància de les coordinacions i del cicle.
- Paper molt important de les mestres de l'equip de suport. Desaparició de les figures de PT, AD,.. per mestres de suport.
- Nova metodologia de treball envers a l'atenció de les necessitats educatives.
- Nou plantejament de l'organització. Noves dinàmiques de treball.
- Elaboració de **documents**: PAD, PALIC, ...

▪ **Foment d'activitats integradores i d'atenció a la diversitat.**

- *Què entenem per activitats integradores?*

- ✓ Fomentar situacions d'intercanvi lingüístic i cultural.
- ✓ Que tot i les dificultats lingüístiques intra-grup, les activitats permetien que tots i cada un dels alumnes se sentin participants.
- ✓ Fomentar el treball cooperatiu entre els alumnes.

Què potencia?

Desenvolupament de l'autoestima
Aprentatge funcional de la llengua.
Augment de la competència comunicativa.
Augment de les habilitats socials
Enriquiment cultural recíproc.

- *Exemples d'activitats:* activitats més generals (tallers de nadal, torrada de Sant Antoni, Dia de la Pau, Setmana Cultural, Carnaval,..), activitats més específiques (taller de premsa, dia del llibre-marató de lectura, diada comunitat educativa, taller de henna i cuina àrab, berenar multicultural,..) i projectes d'escola (la ràdio de l'escola,.. la ràdio que més mola, l'any Picasso,...)

- **Claustre implicat**

És molt important l'augment de recursos humans, el treball cooperatiu i col·laboratiu i la implicació en nous projectes educatius.

- **Escola oberta i participativa.**

Escola oberta, integradora i que accepti les diferències com a un element enriquidor i positiu. Volem que sigui una escola on compartim i vivim experiències tota la comunitat educativa: famílies, mestres i alumnes i, que no acabi a les 13'30h amb el timbre d'anar-se'n a casa a dinar; sino que posi els seus recursos al servei de la Comunitat Educativa

- **“Llums i ombres”**, una reflexió dels aspectes positius que s'han aconseguit i els negatius que hem de superar i/o preveure.

**Maria Àngels Fullana: Mestra d'Educació Especial.
Equip d'Atenció Primerenca**

1. QUIN ÉS EL CAMÍ QUE ANAM CONSTRUÏNT CAP A L'EDUCACIÓ INTERCULTURAL

Davant les noves característiques de la població que acull les escoles de Menorca se'ns ha fet evident la necessitat de centrar esforços en la construcció d'una realitat intercultural en les nostres escoles com a camí de la construcció d'una societat realment intercultural i que aculli totes les realitats existents, evitant la marginació i exclusió assegurant unes mateixes oportunitats per a tothom.

Des d'aquesta perspectiva la interculturalitat és entesa com una suma de forces i perspectives que configuren una realitat diferent de la que hem donat per bona fins el moment.

Pensem que no serveix pensar que el treball s'ha de centrar en afegir propostes al que ja es fa, si no que es tracta de replantejar què fem per acollir i donar resposta a les noves necessitats educatives, socials i de ciutadania.

Des de l'educació Infantil creiem que és imprescindible reflexionar conjuntament sobre les situacions que ens trobem en el dia a dia, ja que la realitat es transforma contínuament i l'escola ha de fugir de l'estatisme per adaptar-se a les noves realitats que sorgeixen i al mateix temps provocar canvis socials.

Ja fa alguns cursos que l'EAP, juntament amb les escoles de Menorca vam iniciar la feina amb l'elaboració dels Plans d'Acollida per aquells infants que ens arribaven de cop i volta amb una realitat desconeguda per nosaltres fins el moment. Sabíem que aquest era el primer pas, però no la única cosa que havíem de fer.

Es va seguir amb la creació d'un grup de treball centrat en la recerca de propostes d'educació intercultural per aplicar en les nostres aules. El rebost d'iniciatives que van sorgir, responien a la intenció d'afavorir la presència de les característiques culturals i familiars dels alumnes i d'intentar donar sentit a la creació de la identitat a partir del contacte dels paràmetres familiars i els escolars en un mateix entorn i en un mateix estat de valor.

Les **premisses** per començar a treballar van ser:

- La necessitat de **coneixement del fenomen migratori** en el nostre entorn.
- Definir el què significa la interculturalitat per a nosaltres a les aules i a l'escola: El nou plantejament educatiu.

- Tenir clar que una feina cap a la **interculturalitat vol dir molt més que elaborar un pla d'acollida a l'immigrant.**
- Que la **interculturalitat va dirigida a la totalitat de la societat**, i no em de centrar les intervencions sobre els nouvinguts sinó que cal abarcar tota la comunitat, en el nostre cas, educativa.
- És evident la **necessitat de transformar les actituds** de la comunitat educativa, començant per les mestres i famílies de les nostres escoles.
- Som conscients de que es tracta d'un **procés llarg** del qual **no** podem esperar **resultats immediats**. Les presses no s'hi valen.

En aquest camí vam fer un anàlisi on observàvem la necessitat de crear espais i propostes de relació entre les famílies nouvingudes i les que no ho són, ja que aquesta relació és fonamental per construir la interculturalitat desitjada i veim clar que aquesta no es dona de manera espontània.

El treball ha anat dirigit a **pensar iniciatives i actuacions de cara a la comunitat** educativa sortint una mica més de les aules.

Sense oblidar la importància de com es resol l'acollida de diferents realitats familiars i culturals dins l'escola, vam arribar a la conclusió de que era evident que **on es troben les dificultats més importants és en la relació entre les famílies de diferents orígens** (d'aquí i d'allà). D'aquesta manera ens vam engrescar en proposar un grup on hi col·laboressin famílies i mestres amb la intenció de cercar propostes per **provocar relació entre totes les famílies, crear espais de convivència i fer que l'escola sigui percebuda com una escola de totes i tots.**

En aquest aspecte, les mestres hi tenen el seu paper, però **el protagonisme ha de quedar centrat en les famílies.**

De la reflexió conjunta famílies, educadores i mestres han sorgit iniciatives dirigides a establir lligams i relació entre totes les famílies i que s'han fet arribar a les APIMA's de les escoles del sector de ponent de l'illa. Aquestes iniciatives parteixen del principi de que **en la interculturalitat hi contam tots, no només els que arriben de fora.**

Algunes de les iniciatives desenvolupades durant aquests darrers cursos abarquen des de l'enfocament intercultural a l'aula, com a nivell de centre i ja les darreres que impliquen la cooperació entre famílies. per tant totes aquestes propostes van dirigides a diferents àmbits i tenen objectius diferents:

2. LA PLURALITAT CULTURAL HA D'ESTAR REPRESENTADA EN L'AMBIENTACIÓ, L'ORGANITZACIÓ TEMPORAL, ELS MATERIALS I JOCS, ELS MISSATGES DEL CURRÍCULUM OCULT.

▶ *Incorporar referents de les diverses cultures presents a l'escola per afavorir la vivència de la diversitat:*

- Jocs de falda
- Cançoners. Incorporant al cançoner del grup les cançons pròpies de cada cultura.
- Elements decoratius
- Contes
- Jocs
- Activitats pròpies i les peculiars formes de resoldre-les
- Ambient : organització dels espais, materials i temps (que el calendari de l'aula contempli les dates significatives per a les diverses cultures)
- Activitats que promoguin l'intercanvi i el coneixement mutu: Tallers Interculturals, Maleta Viatgera, Mapes,...

▶ *Facilitar a les famílies materials que els permetin apropar-se a la cultura d'infància del nou entorn. Afavorir l'intercanvi d'elements culturals entre les famílies i l'escola: cançoners, jocs, capses d'activitat...*

▶ *Assegurar que es dona importància del Pla d'Acollida Cultural i Lingüística i el Pla d'Acció Tutorial dels centres. Facilitar l'accés a la llengua d'aprenentatge fent particip a la família dels aprenentatges dels infants. És important que a les aules s'incorpori alguna referència de les llengües pròpies de tots els alumnes: una expressió, una cançó, el nom d'un determinat objecte,...*

▶ *Facilitar la informació bàsica del centre en les llengües pròpies, assegurar la comunicació i l'accés a la informació. Garantir la igualtat de condicions (veure apartat Participació)*

3. L'ACCIÓ TUTORIAL COM A ESTALÓ ALS NOUINGUTS

▶ *L'Escola en general i les tutores en particular han de procurar que els pares es sentin atesos, estimats i reconeguts. S'han de sentir acompanyats en les dificultats. Per açò és necessari:*

- Cuidar l'entrevista inicial. Les mestres han de tenir un coneixement de la particular situació de cada família immigrant en aquestes condicions. Han de poder conèixer i empatitzar els sentiments de les famílies.

- S’ha de fer una anàlisi social individual de cada cas i veure com podem ajudar. Es tracta de provocar una relació més personal d’estaló als nouvinguts.
- A banda de tenir cura de la relació educativa també tenir present l’àmbit social i tenir coneixement i informació actualitzada per poder orientar o derivar cap als serveis adients (situacions vinculades a habitatge, sanitat, treball,...). Seria interessant que l’equip docent mantingui contactes directes col·lectius de persones immigrades. (Des de l’EAP ja es fa, sobretot per arribar a les famílies amb infants sense escolaritzar: espais familiars, tallers de massatges...)

4. LA PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES A L’ESCOLA

En cap moment creiem que es pugui generalitzar, i per tant creiem que des de l’escola hem de prestar especial atenció a aquelles famílies que, siguin o no immigrants, es troben en condicions de més fragilitat.

De totes maneres pensem que, en moltes ocasions hi ha una relació evident entre el fet de ser immigrant i tenir pocs recursos econòmics, encara que som conscients del que ja hem dit: que no es pot generalitzar.

Ens trobam amb famílies nouvingudes amb pocs recursos econòmics i ens adonem que aquests solen circular en paral·lel i son pocs els que participen socialment.

Hi ha una manca de ponts que facilitin la participació.

De la mateixa manera, som conscients que la nostra societat no compta amb una estructura participativa i en general a la gent ens costa participar. Pensem que s’ha de treballar per potenciar els mecanismes de participació i també creiem que introduir a persones nouvingudes en les poques estructures de participació amb les que contam és clau.

Per açò des de l’es escoletes proposam:

- Incorporar mares/pares que facin de pont amb altres mares i pares nouvinguts que en qualsevol esdeveniment de l’escola per afavorir la participació de les famílies.
- Organitzar berentes i intercanvis gastronòmics establint una dinàmica d’intercanvi i aprenentatge mutu.
- Organitzar sopars d’aula per dinamitzar les relacions entre mares.
- Convidar a participar als pares/mares a activitats de l’escola: tallers interculturals, festes,... Començant per la seva visita a l’aula per ensenyar-nos algun joc de falda, cançó, conte,... propi de la seva cultura.

- Acompanyar-los en tot moment: anticipar el contingut de les reunions, preveure el tema de l'idioma (suport visual, conceptes bàsics, resums en castellà,..)
- Incorporació al grup de treball sobre educació intercultural de famílies nouvingudes
- Crear una comissió de benvinguda a les APIMes. Es tracta de voluntaris que estaran atents a l'arribada de noves famílies a l'escola. Fent-se càrreg dels primers contacte no burocràtics ni administratius de la vida escolar.
- Famílies acollidores
- Situacions de convivència: cafès, berenetes, sortides,. Un espai a l'escola per les famílies.
- Incorporació de famílies nouvingudes en la gestió i participació de les APIMes.
- Incorporació de la interculturalitat de forma transversal en les iniciatives que desenvolupa l'APIMA: biblioteca, cursos, xerrades, festes i celebracions,...
- Formació en tècniques de participació: aprendre a provocar la relació.
- Presència de les famílies a l'escola, com facilitar les relacions, el coneixement, ...

PRINCIPALS DIFICULTATS PER AVANÇAR EN L'EDUCACIÓ INTERCULTURAL:

- Quedar ancorats en l'acollida, que s'ha d'assegurar, però que només és la primera passa del camí.
- Donar prioritat a l'establiment de relacions directes entre les persones de diferents orígens, a l'escola ens referim als alumnes, però, sobretot, també, a les famílies. Pensam que podem avançar més des del compromís personal que no partint de grans projectes o muntatges a favor de la interculturalitat.

| Amb aquestes **iniciatives** presentades es pretén engrescar a les famílies, a la vegada que pretenen ser una ajuda pel que es acollit i pel que acull, en el sentit de que ens és necessari aprendre a estar amb l'altre.

JORNADES: “La realitat de la immigració a Menorca”

Maó, 22 i 23 de febrer de 2008

Sabem que hem nascut per conviure. **En aquests moments ni dins ni fora de l'escola sabem ben bé què implica la barreja d'origens culturals que a vegades amaga profundes diferències econòmiques.**

Sentim un encert haver-nos-ho plantejat col·lectivament com a inquietud que només té la resposta del compromís de totes i tots.

